Влада - Радам !

Голос України

Газета Верховної Ради України № 164 (664) ♦ Середа, 1 вересня 1993 року ♦ Ціна 40 крб.

Чи читав Прем'єр урядову програму?
(Ранкове засідання ВР 31 серпня)

За кілька хвилин до початку пленарного засідання депутатам роздали грубеньку брошуру «Програми діяльності уряду України на вересень—грудень 1993 року та на 1994 рік». І поки вони намагалися розібратися у викладках, таблицях і концентраті макроекономічних, взаємоузгоджених пропозицій, що їх розробляли протягом двох місяців, Голова Верховної Ради запропонував прийняти постанову про надання земельної ділянки під житлову забудову для військовослужбовців.

Потім Прем'єр-міністр виступив з 20-хвилинною доповіддю «Про програму діяльності уряду...», яку швидкі на слово журналісти одразу охрестили «програмою ГКЧП».

(Закінчення на 2-й стор.).

Цитата дня

«Нас цікавлять конкретні цифри. А всі емоції мали б уже давно відійти в минуле, вони ж у вашій доповіді, шановний Леоніде Даниловичу, тільки й домінували».

(Народний депутат України Л.Скорик).

Великі Сорочинці — ярмарок, на якому не лише продають-купують, але й сміються. Де ще можна сьогодні купувати весело? Отож нам треба багато таких Сорочинців — хороших і різних.

Фоторепортаж з ярмарку — на 4 стор.

Абзац з листа

Наші верхи обрали польський варіант переходу до ринку. Запозичили б вони ще й такий: просидів рік у керівному кріслі, не зробив нічого путнього — звільняй його. Тоді виявляться і ті, хто хоче працювати, і ті, хто під виглядом запозичення досвіду за кордоном возять валізи з ганчір'ям.

В. СМОЛЯРЧУК.

Дубно Рівненської області.

Продиктовано в номер

Слов'яни очима славістів

У Братиславі розпочав роботу одинадцятий з'їзд славістів. Уперше в цьому представницькому заході Україна бере участь як незалежна держава. З усіх регіонів нашої країни до Братислави з'їхалися науковці та викладачі вузів — спеціалісти з мовознавства, історії, літературознавства, фольклору. Серед основних тем, які стануть предметом аналізу та дискусій на з'їзді, — «Слов'янське національне відродження у XVIII і XIX ст. і його міжнародний контекст», «Гуманізм, ренесанс і бароко у слов'ян», «Слов'янські народи, їх мова, література, усна словесність і культура в XX столітті».

Славісти збираються раз на п'ять років у різних слов'янських країнах. Сподіваємося, Україна свого часу також стане гостинним господарем для представників братніх народів.

Монополісти стривожені

Колектив Каховського районного вузла зв'язку телеграмою попередив представника Президента в області про можливий страйк, якщо органи влади підтримуватимуть практику товариства «Соціальна допомога».

Схоже, у зв'язківців з'явився серйозний конкурент. Товариство, створене при міському відділі соціального забезпечення, вперше в Україні налагодило чітку доставку грошей 20 тисячам пенсіонерів з Нової Каховки. І тепер літні люди забули про довжелезні черги біля заповітних віконець. Кожен знає день і годину, коли йому принесуть пенсію додому.

Для відмінного обслуговування новій службі цілком вистачило коштів, які раніше брали поштові працівники за послугу.

Але, за словами голови товариства Олександра Бухтія, зв'язківці, котрі не турбуються про поліпшення обслуговування пенсіонерів, не хочуть позбутися додаткового традиційного прибутку і чинять шалений опір роботі товариства. Коли неприємна для них організаційна новинка почала поширюватися на сусідній, Каховський район, монополісти не знайшли нічого іншого, як погрожувати страйком.

Групи не створили, а газету відкрили

Черговою невдачею завершилася спроба певних політичних сил Донеччини («Гражданского конгресса Украины», «Интердвижения Донбасса», соціалістів тощо) створити в шахтарській столиці ініціативну групу для збирання підписів за недовіру Президентові України й скасування інституту президентства. Зібралося ... близько 90 прихильників цієї ідеї, тому вистачило здорового глузду реєстрації не проводити. А задля моральної компенсації присутнім вручили перший номер газети «Гражданский конгресс», де центральне місце посідає інтерв'ю з народним депутатом України О.Чародеєвим. Судячи з усього, газета не збирається ставати на державотворчі позиції.

У них вже подорожчав

Уп'ятеро підвищені з 1 вересня у Казахстані ціни на хліб, хлібобулочні вироби, пшоно і борошно, які продаються населенню республіки. Таке рішення прийнято казахстанським Кабінетом міністрів. Пояснення цього непопулярного кроку є вже традиційним для більшості республік СНД — нечуваний ріст цін на енергоносії.

«Ні» Ельчибею — «так» Алієву

92 відсотки громадян Азербайджану, що мають право голосу, взяли участь у референдумі про довіру Президенту А. Ельчибею. Недовіру йому висловили 93 відсотки тих, які проголосували.

Таким чином, пише французька газета «Фігаро», Гейдара Алієва буде, без сумніву, обрано новим Президентом Азербайджану. Адже для чотирьох мільйонів азербайджанців було ясно, що сказати «ні» Ельчибею означало сказати «так» Алієву. Політика цього державного діяча, вважають політичні оглядачі, насамперед буде спрямована на зближення з Москвою. Про це свідчать і слова державного секретаря Азербайджану Лали Гаджієвої. Вона днями повідомила про наміри нинішніх властей в Баку інтегрувати Азербайджан в СНД.

Не бажають панувати над іншими

Проект угоди з Організацією визволення Палестини переважною більшістю голосів ухвалив у понеділок ізраїльський уряд. Згідно з цим документом палестинцям планується надати автономію в секторі Газа та районі міста Ієрихон на Західному березі річки Йордан.

Першим, але історичним кроком назвав це рішення міністр закордонних справ Ізраїлю Ш. Перес. Він наголосив, що ізраїльтяни та палестинці вступають в нову епоху миру та взаєморозуміння, бо ізраїльський народ з політичних та моральних міркувань не прагне панувати над іншими.

Західні засоби масової інформації з цього приводу зазначають: урядові Ізраїлю відкрили реальний шлях до врегулювання конфлікту, який роздирає Близький Схід протягом десятиліть.

Парламентська хроніка

ЧИ ЧИТАВ ПРЕМ'ЄР УРЯДОВУ ПРОГРАМУ?

(РАНКОВЕ ЗАСІДАННЯ ВР 31 СЕРПНЯ)

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

Л. Кучма закликав до такого перерозподілу влади: законодавчу — Президентові, виконавчу — урядові, розроблення Конституції — Верховній Раді. Повноваження уряду мали за пропозицією прем'єра бути такі: залучення до вертикальної структури виконавчої влади, побудованої зверху донизу, місцевих держадміністрацій, підпорядкування Національного банку урядові, право уряду самостійно призначати і знімати міністрів та керівників інших відомств, створювати і ліквідувати структури виконавчої влади.

Але навіть побіжний погляд на саму «Програму...», якщо зіставляти з доповіддю прем'єра по ній, принаймні дивує. Візьмімо хоча б програмові пропозиції по НБУ: «Розмежування повноважень між Національним банком та Кабінетом міністрів. При цьому Кабінет міністрів відповідає за реалізацію економічної політики, а Національний банк — за грошовий обіг, його стабілізацію і підтримку національної грошової одиниці». І далі: «Національний банк виводиться з оперативного підпорядкування Верховної Ради України і залишається підзвітним Верховній Раді в частині призначення та звільнення голови і членів правління Національного банку». І, нарешті: «З метою погодження дій Кабінету міністрів та Національного банку вводиться нова норма, згідно з якою рішення Національного банку щодо кредитної емісії обов'язково підлягають попередньому погодженню з Кабінетом міністрів (альтернатива: до складу правління Національного банку вводяться два-три члени Кабінету міністрів, один з них — міністр фінансів)». Як то кажуть в Одесі, те, що запропонував Прем'єр, і те, що вкладено у програмі,—«дві великі різниці». Потім, під час запитань до Прем'єр-міністра, лунало чимало звинувачень голови уряду. І — лейтмотив: треба попередньо обговорити програму в комісіях, перш ніж приймати те чи інше конкретне рішення. А в ній були відповіді на запитання: як стабілізувати національну грошову одиницю, загальмувати спад виробництва, економічними шляхами регулювати економічні процеси. А в доповіді Прем'єра були вимоги надання надзвичайних повноважень (декретотворчість при цьому названа помилкою), розв'язання «політичного питання» — про гроші за енергоносії тощо. Отже, урядову програму готувала одна «команда» (В. Пинзеника, котрий пішов у відставку), доповідь Л. Кучми — інша.

Потім депутатам запропонували ще послухати співдоповіді депутатів І. Юхновського і С. Дорогунцова.

Костянтин ПАРИШКУРА.

ПОСТАНОВА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

від 30 серпня 1993 р. № 671 **Київ**

Про заходи у зв'язку з підвищенням мінімального розміру заробітної плати

Відповідно до постанови Верховної Ради України від 27 серпня 1993 р. «Про підвищення мінімальних розмірів заробітної плати та пенсії за віком» Кабінет міністрів України **постановляє:**

1. Установити, що всі види державної допомоги, компенсації, стипендії визначаються виходячи з мінімальної заробітної плати 20 тис. крб. на місяць, збільшеної в 1,8 раза.

2. Підприємствам, установам і організаціям:

визначити розміри виплат, що відповідно до чинного законодавства обчислюються із середнього заробітку (допомога у разі тимчасової непрацездатності, вихідна допомога, відпускні тощо) з урахуванням нових тарифних ставок і посадових окладів у порядку, встановленому постановою Кабінету міністрів України від 21 березня 1992 р. № 140 «Про додаткові заходи у зв'язку з підвищенням заробітної плати» (ЗП України, 1992 р., № 3, ст. 80);

провести перерахунок розміру компенсації шкоди, заподіяної працівникові внаслідок ушкодження здоров'я при виконанні ним трудових обов'язків, з одночасним збільшенням тарифних ставок і посадових окладів на величину їх фактичного підвищення.

3. Установити допомогу з державного соціального страхування на поховання у розмірі 200 тис. карбованців.

У разі смерті пенсіонера його сім'ї або особі, яка здійснила похорон, виплачується допомога на поховання в розмірі двомісячної пенсії померлого, але не менше 200 тис. карбованців.

4. Установити щомісячні компенсаційні виплати у розмірі 10 тис. крб. непрацюючій працездатній особі, яка доглядає за інвалідом 1 групи, або за престарілим, який досяг 80-річного віку.

5. Міністерству праці та Міністерству фінансів давати в необхідних випадках роз'яснення щодо застосування цієї постанови.

6. Визнати такою, що втратила чинність, постанову Кабінету міністрів України від 2 червня 1993 р. № 392 «Про заходи у зв'язку з підвищенням мінімального розміру заробітної плати».

7. Ця постанова набуває чинності з 1 вересня 1993 року.

Прем'єр-міністр України Л. КУЧМА.
Міністр Кабінету міністрів України В. ПУСТОВОЙТЕНКО.

ПОСТАНОВА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

від 30 серпня 1993 р. № 672 **Київ**

Про підвищення тарифних ставок і посадових окладів працівників та визначення базового фонду споживання підприємств, установ і організацій з 1 вересня 1993 року

У зв'язку з установленням з 1 вересня 1993 р. нового розміру мінімальної заробітної плати Кабінет міністрів України **постановляє:**

1. Підвищити з 1 вересня 1993 р. тарифні ставки і посадові оклади у порядку, передбаченому постановою Кабінету міністрів України від 2 червня 1993 р. № 393 «Про підвищення заробітної плати на державних підприємствах, в установах, організаціях».

При цьому вказане підвищення може бути проведено: на державних підприємствах, в установах і організаціях, що перебувають на госпрозрахунку, а також орендних, заснованих на державній власності, — в межах фонду споживання, збільшеного порівняно з 1990 роком у 500 разів;

на підприємствах і в організаціях, діяльність яких повністю або частково фінансується із бюджету і на яких тарифні ставки і посадові оклади працівників установлюються за умовами оплати праці, що діють на госпрозрахункових підприємствах і в організаціях — виходячи з реальних можливостей, не більш як у 500 разів проти діючих у 1990 році.

2. В абзацах третьому, четвертому та шостому пункту 4 Положення про регулювання фондів споживання підприємств, установ і організацій у 1993 році, затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 23 червня 1993 р. № 471, число «270» замінити на число «500».

Прем'єр-міністр України Л. КУЧМА.
Міністр Кабінету міністрів України В. ПУСТОВОЙТЕНКО.

ПОСТАНОВА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

від 30 серпня 1993 р № 673 **Київ**

Про перерахунок пенсій, призначених до 1 вересня 1993 року

У зв'язку з установленням з 1 вересня 1993 р. мінімальної пенсії за віком у розмірі 40 тис. карбованців Кабінет міністрів України **постановляє:**

1. Підвищити рівень усіх пенсій, призначених відповідно до Законів України «Про пенсійне забезпечення», «Про пенсійне забезпечення військовослужбовців та осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ» і «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» до 1 вересня 1993 року, в 2,89855 раза.

2. Міністерству соціального захисту населення, Міністерству оборони, Міністерству внутрішніх справ, Службі безпеки, Пенсійному фонду, Міністерству зв'язку і Міністерству статистики вжити термінових заходів до якнайшвидшого оформлення виплатних документів і виплати пенсій в нових розмірах.

3. Рекомендувати Національному банку разом з Міністерством фінансів терміново вирішити питання про надання Пенсійному фонду пільгового кредиту для виплати пенсій у нових розмірах.

4. Міністерству праці, Міністерству соціального захисту населення, Міністерству фінансів, Міністерству економіки і Пенсійному фонду подати у двотижневий термін Кабінетові Міністрів України пропозиції про порядок призначення пенсій після 1 вересня 1993 року.

Прем'єр-міністр України Л. КУЧМА.
Міністр Кабінету міністрів України В. ПУСТОВОЙТЕНКО.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про службові відрядження за кордон посадових осіб органів державної виконавчої влади

З метою впорядкування відряджень за кордон посадових осіб органів державної виконавчої влади та запобігання зловживанням службовим становищем **постановляю:**

1. Установити, що службові відрядження за кордон посадових осіб органів державної виконавчої влади — членів Кабінету міністрів України, посадових осіб Адміністрації Президента України, апарату Кабінету міністрів України, міністерств та інших центральних органів державної виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій — забороняється здійснювати за рахунок сторони, яка приймає, за рахунок підприємств, установ, організацій України або іноземних держав, приватних осіб.

Це правило не поширюється на випадки, коли посадові особи здійснюють службові відрядження за кордон до міжнародних організацій, згідно з міжнародними договорами України або за домовленістю між органами державної виконавчої влади України та відповідними органами іноземних держав.

2. Рекомендувати посадовим особам органів державної виконавчої влади утримуватись від виїзду за кордон у приватних справах за рахунок сторони, яка приймає, підприємств, установ, організацій України або іноземних держав, приватних осіб.

Президент України Л. КРАВЧУК.

м. Київ, 28 серпня 1993 року.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про міністра економіки України

Призначити ШПЕКА Романа Васильовича міністром економіки України, звільнивши від цих обов'язків Баннікова Юрія Олександровича на його прохання.

Президент України Л. КРАВЧУК.

м. Київ, 30 серпня 1993 року.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про звільнення В. ПИНЗЕНИКА з посади віце-прем'єр-міністра України

1. Звільнити ПИНЗЕНИКА Віктора Михайловича з посади віце-прем'єр-міністра України з питань економічної реформи за власним бажанням.

2. Цей указ набирає чинності з дня його підписання.

Президент України Л. КРАВЧУК.

м. Київ, 30 серпня 1993 року. № 360/93.

ЛЕЖИТЬ В СЕЛІ СУБОТОВІ...

Власті Черкащини звернулися до всіх громадських організацій та окремих осіб з проханням допомогти у відродженні колишньої козацької столиці Чигирина. Великі реставраційні роботи потрібно провести в Суботові, де покоїться прах великого гетьмана України Богдана Хмельницького, 400-річчя з дня народження якого невдовзі будемо відзначати. Відведених державою коштів не вистачає. У чигиринському відділенні акціонерно-комерційного банку «Україна» відкрито спеціальний рахунок за № 000700301 МФО 354303. Від черкащан уже надійшло понад 10 мільйонів карбованців. Але Богдан Хмельницький та Чигирин — це слава не лише черкаської землі...

ТОБОЮ КЕРУЮТЬ ГІРШЕ

У Львові відбулися два велелюдні віче, на яких було висловлено протест проти спроби втягнути Україну у нове імперське ярмо. Біля оперного театру зібралися республіканці, а біля пам'ятника Іванові Франкові—крайова організація КУНу. У листівці, розповсюдженій націоналістами, зазначено: «Ми далі платимо данину Росії, але несправедливим товарообміном. Курс карбованця до рубля штучно занижений у п'ять разів. Ти ж не працюєш у п'ять разів гірше від росіянина. Тобто керують у п'ять разів гірше».

УРЯДОВІ ЧАС НАВЧИТИСЬ НЕ ПОВТОРЮВАТИ ПОМИЛОК,

а створити механізм управління перехідного періоду, визначити пріоритети

Другу річницю незалежності економіка України зустріла без механізму управління, здатного долати складнощі і труднощі поточного періоду. Кричить про це ціла низка незаперечних фактів, але перш за все згадаймо:

Що було торік?

Економічна криза, головні чинники котрої сформувалися ще за часів існування єдиного народногосподарського комплексу колишнього Союзу РСР, вже з перших місяців незалежності України швидко охопила всі галузі і регіони економіки нашої держави. При чому найбільш значні втрати економіка України зазнала у I кварталі 1992 року, що було обумовлено головним чином вимушеною лібералізацією цін з 2 січня, а також розривом усталених господарських зв'язків. Темпи падіння основних показників у I кварталі перевищували річні у 1,5 — 2 рази.

Після різкого погіршення справ у I кварталі минулого року, яке фіксувалося практично в усіх галузях і регіонах, протягом II — IV кварталів, вдалося уповільнити темпи падіння основних показників. Це значною мірою є наслідком кредитної емісії, яка була запроваджена згідно рішення Верховної Ради у II кварталі минулого року. Але цей захід не був підтриманий відповідними рішучими кроками у структурній перебудові економіки і приватизації. По суті відбувся інфляційний підігрів старої, успадкованої від колишнього Союзу, мілітаризованої економіки, яка не мала внутрішніх стимулів для саморозвитку, була не замкнена і переобтяжена енергомісткими і матеріаломісткими виробництвами.

У 1993 рік економіка України ввійшла, значною мірою втративши за минулий рік свої адаптаційні можливості.

А в поточному році?

Протягом I півріччя 1993 року збереглися високі темпи падіння багатьох основних показників економіки з одночасним призупиненням формування ринку праці і швидким зростанням прихованого безробіття. У травні—червні скорочувалася чисельність безробітних, хоч обсяги виробництва впали в усіх регіонах. І це при тому, що при скороченні обсягів виробництва за останні півтора року на десятки процентів чисельність зареєстрованих безробітних складає лише декілька тисяч від чисельності працюючих.

Обсяги промислової продукції за **I півріччя 1993 року** розрахунково у натуральному виразі впали на 18 відсотків проти 12,3 за I півріччя минулого року, виробництво товарів народного споживання (без алкогольних напоїв) на 13,8 (17,6), закупівлі худоби та птиці — на 17 (25), молока і молочних продуктів — на 18 (28), яйця — на 11 (28).

Постійно згортається випуск важливих товарів промисловості, і ніхто вже не згадує торішньої обіцянки уряду загальмувати падіння обсягів виробництва. З багатьох видів продукції навпаки спостерігається прискорення падіння. У натуральному виразі за 1992 рік промисловість скотилася вниз на 15 відсотків, а за I півріччя цього року ще на 18. Видобуток вугілля за весь минулий рік впав на 1,5 відсотка, а за I півріччя-93 аж на 12,8, виробництво сталі, відповідно, на 7,2 і 16,4 відсотка, готового прокату на 10 і 16,8, приладів і засобів автоматизації на 16,4 і 23,8, м'яса на 17,3 і 22,1, молока і молочних продуктів на 28 і 33 відсотки...

Отже, швидко погіршується структура суспільного виробництва. У скрутному становищі опинилися у багатьох випадках не найгірші, а то і передові за науково-технічним рівнем, принаймні, перспективні для України, виробництва. Вони нерідко мають найбільші утруднення з матеріально-технічним постачанням, з розрахунками, зі збутом продукції, з оплатою праці. Потрапили також у велику скруту підприємства, які працюють на кінцевого споживача, бо фактично кинуті державою напризволяще. Але не зупинений ще жоден металургійний завод. Везуть і везуть метал за межі України. Такий збіг обставин постійно, як потужний, невпинно працюючий генератор, створює всі подальші негаразди у постійно зростаючих масштабах. Це згубно віддзеркалюється в економіці України, складає величезні труднощі для нашого народу принаймні у двох визначальних тенденціях:

Зростає питома вага випуску засобів виробництва, що значною мірою є наслідком швидкого скорочення виробництва товарів народного споживання. За 1992 рік весь обсяг промислової продукції у порівняльних цінах впав на 6,4 відсотка, а виробництво товарів народного споживання — у півтора раза більше, на 9,4. Ще гірші справи у поточному році. За I півріччя вся промисловість скоротилася на 5,1 відсотка, а випуск товарів для народу — майже у три рази більше — на 13,8. Темпи погіршення прискорюються. За I квартал випуск товарів народного споживання впав на 8,4 відсотка, а за січень — липень вже на 16,1, у тому числі у липні — на 21,3. Саме тому все стрімкіше рвуться вгору ціни, зумовлюючи суттєве скорочення кінцевого споживання, а відтак — знижується і без того напівжебрацьке споживання, перш за все продовольчих товарів, згасає інвестиційна діяльність;

зростає енергомісткість промисловості у цілому, а також частка енерго- і матеріаломісткої продукції в загальному обсязі експорту. У 1992 році обсяг промислової продукції у натуральному виразі впав на 15 відсотків, а виробництво електроенергії тільки на 9,4 — отже, енергомісткість зросла. Ще гірші справи за січень — липень поточного року. Промисловість скоротилася у натуральних обсягах на 18 відсотків, національний доход впав на 11, а виробництво електроенергії тільки на 6,1 відсотка. Далі. На початку 1992 року частка сировини і матеріалів у експорті досягла 80 відсотків. Протягом цього року вона піднялась до 88 відсотків і нині не знижується. Тому посилюється наша залежність від Росії, витискується за заводську огорожу науково- і трудомістка продукція машино- і приладобудування, позбавляючи Україну перспективи входження у світове економічне співтовариство. Насувається загроза перетворення нашої держави у сировинно-матеріальну, неоколоніальну провінцію розвинутих країн.

За таких умов подальше наближення цін на енергоносії до рівня світових призведе до істотного погіршення справ вже в найближчі місяці. Примножене відсутністю розгалуженої ринкової мережі взаємовідносин вільних товаровиробників і добре помірковані перспективи реформування суспільства — це може призвести до соціального вибуху неабиякої сили. І не врятує народ України примара Економічного Союзу, бо згадані вище проблеми треба вирішувати самому. Внесення негайних змін у механізм управління економікою набуває значення головного, невідкладного завдання поточного моменту.

Так що ж робити?

Суспільна думка в Україні, та значною мірою і поза її межами, в основному прикута до характеру урядових заходів, класифікуючи їх на «ринкові» або «антиринкові». Але глибинний зміст перетворень не вичерпується таким підходом. Водночас, дійсно, досвід України, Росії, інших посткомуністичних держав переконливо доводить, що однобічне застосування ліберальних (наприклад, монетарних) або командно-адміністративних заходів нездатне забезпечити необхідні збалансовані зміни в економіці. Наприклад, спроби уряду Гайдара досягти стабілізації економіки Росії у минулому році переважно за рахунок поєднання лібералізації цін з жорсткою монетарною політикою призвели до пришвидшеного падіння обсягів виробництва, поглиблення структурних перекручень і, врешті-решт, обумовили стрімке падіння курсу російської валюти восени-92 — взимку-93. Спроби уряду Кучми шляхом відновлення командно-адміністративної вертикалі управління державним сектором економіки, введення директивного встановлення цін, обмеження доходів, стабілізувати становище, також не мали позитивного впливу на кризові процеси. Динаміка цін, доходів і грошової маси за перше півріччя підтверджує зовсім інше — послаблення регулювання економічних процесів з боку виконавчої влади. Тобто наш і не тільки наш гіркий досвід переконливо доводить необхідність формування механізму управління перехідного періоду, який би гнучко поєднував переваги ліберально-демократичної і командно-адміністративної моделей економіки.

У цьому механізмові **командно-адміністративні заходи мають застосовуватися** переважно для призупинення поглиблення небажаних диспропорцій, а також для здійснення конче потрібних структурних зрушень. Тобто **для негайного рятування держави, бо світовий ринок працює зараз на поглиблення небажаних для економіки України перекручень.**

Але передусім потрібно на національному рівні визначитися із перспективною технологічною моделлю суспільного виробництва України. Треба нарешті усвідомити: якими технологіями, виробництвами, галузями буде насичена економіка незалежної України у 2000, 2010 і подальших роках. Чи зберігатиметься могутній металургійний комплекс і загине суднобудування, чи потрібно нам освоювати виробництво найсучасніших комп'ютерів і нехай розвалюється судноплавство? Чи буде Україна державою-купцем, державою-посередником, чи ми будемо завертати іноземні транзитні вантажі з наших шляхів, портів, вокзалів, митниць?

Перспективна технологічна модель суспільного виробництва має дати нам систему національних пріоритетів — систему дороговказів структурної перебудови економіки України, дороговказів розбудови збалансованої сучасної економіки. Економіки, яка б мала внутрішні чинники саморозвитку.

Потім необхідно визначити конкретні завдання. У практичному плані ця робота має передбачати створення програми закриття і перепрофілювання безперспективних виробництв, котрі працюють фактично проти досягнення повноцінної економічної незалежності України.

Безумовно, в соціальному аспекті такі болючі заходи мають спиратися на цільову програму працевлаштування і перекваліфікації робітників підприємств, що підпадатимуть під закриття та перепрофілювання. На вирішення питань має спрямовуватись і Національна програма громадських робіт.

Фінансове забезпечення таких суттєвих змін має здійснюватися шляхом розробки відповідних державних кредитно-інвестиційних програм, які залучатимуть кошти бюджетів усіх рівнів, приватні вітчизняні та іноземні інвестиції.

Реформування відносин власності також повинно «пристиковуватися» до програми структурних змін з метою випереджувальної примусової корпоратизації (приватизації) виробництв і підприємств, що підлягатимуть закриттю і перепрофілюванню. Адже приватні інвестори значно легше підуть на співпрацю з корпоратизованими підприємствами.

Слід також через профінансоване урядом держзамовлення забезпечити примусове встановлення необхідних кооперованих робіт щодо реалізації структурної перебудови економіки.

Тобто мова йде про розробку Національної комплексної програми структурної перебудови, в котрій розв'язання проблем прогресивних змін у продуктивних силах надійно грунтувалося б на попередніх соціальних заходах, фінансовій і організаційній підтримці держави. Функціональні заходи державного регулювання економіки (монетарні, цінові, бюджетні, фіскальні, зміни форми власності, розвитку підприємництва і таке інше) в цій програмі повинні використовуватися переважно для створення сприятливих умов для структурної перебудови середовища.

Прийняття і виконання такої програми при належному вирішенні в ній регіональних питань мало б на відміну від ідеї так званого Економічного Союзу величезне консолідуюче і мобілізуюче значення.

Віктор ЛИСИЦЬКИЙ,
кандидат економічних наук.

Київ.

Продиктовано в номер

Хлібні пристрасті, або знову про ціни

Біля хлібних магазинів — натовпи. У натовпі — паніка. За прилавком — знервовані продавці. Кожен упевнений: хлібом на все життя не запасешся. Але черги не меншають: хоч на перші часи, поки звикнеш до нових цін.

А ціни, за чутками, мусять піднятися в кілька разів. Коли саме — таємниця, але за такими ж чутками, найближчим часом. Головний інженер об'єднання «Укрхлібпром» Олег Васильович Терещенко вважає, що все залежить від ціни на борошно, яка має зрости днями у кілька разів. А поки що голодні громадяни розмітають всі хлібні вироби, які потрапляють до магазинів. За словами того ж Терещенка, 30 серпня у Києві було реалізовано 900 тонн хлібної продукції (зокрема і макаронних виробів). Це приблизно на 150 тонн більше, ніж звичайно. Об'єднання працює на повну потужність, і збільшити обсяг виробництва найближчим часом неможливо.

Є регіональна п'ятирічка!

На запрошення голови Луцької міської Ради народних депутатів Анатолія Похи в обласному центрі Волині з діловим візитом побувала делегація керівників адміністративних органів і промислових підприємств з міст Красноуральська та Кушви Свердловської області на чолі з головами міських Рад Еллою Кудиновою і Станіславом Козаком. Керівники міських Рад Луцька та Красноуральська підписали договір про співробітництво на п'ять років, в якому передбачається розвиток двосторонніх економічних зв'язків, створення спільних українсько-російських підприємств. З Уралу на Волинь надходитиме ліс, паливно-мастильні матеріали, продукція кабельної промисловості тощо. Росіянам потрібна плодоконсервна продукція, картопля, цукор, робоча сила, яка є сьогодні на Волині.

Заява II Конгресу Федерації профспілок України

Учасники II Конгресу Федерації профспілок України прийняли заяву з вимогами дострокового припинення повноважень Верховної Ради і проведення не пізніше листопада 1993 року Всеукраїнського референдуму з питань соціально-економічного та політичного устрою, довіри (недовіри) Президенту України. У заяві наголошується на необхідності прийняття Верховною Радою нової Конституції та Закону про вибори до Рад всіх рівнів. Водночас вимагається врахувати пропозиції Федерації профспілок України щодо соціального захисту населення.

Першовересневий подарунок від облради

Виконком Луганської обласної Ради народних депутатів зумів знайти кошти на безплатне харчування учнів загальноосвітніх шкіл. Таким чином з вересня по грудень для 64 тисяч хлопчиків та дівчаток буде виділено 800 мільйонів карбованців.

А в Болграді — болгарська гімназія

1 вересня у Болграді — неофіційній «столиці» болгар, що мешкають в Україні, — вперше приймає учнів болгарська гімназія. Власне, споруджена й освячена вона була ще 135 років тому, але за радянських часів поступово перетворилася в типову школу з російською мовою викладання. І ось минулого тижня, під час свята народної творчості українських болгар «Всі ми діти твої, Україно!», діяльність гімназії відновлено. Поряд з українською та російською мовами в ній вивчатимуть і болгарську. В навчальній програмі також етнографія, фольклор, історія й література Болгарії.

СОРОЧИНСЬКИЙ ЯРМОРОК — КОД ПАМ'ЯТІ НАШОЇ

Ярмарків на світі багато, але жоден з них, напевне, не був увічнений так, як це зробив Микола Гоголь. Напевне, цього було б досить, щоб закарбувати в пам'яті — ми не безрідні Івани, у нас є свої традиції, своя історія, своя культура. І хоча всілякі заброди не раз намагалися знищити пам'ять народу, його історію та й взагалі Україну, вона, ніби казковий фенікс, знову відроджувалась із попелу. А Сорочинський ярмарок — складова цієї історичної пам'яті. І тому не дивно, що в останню суботу і неділю серпня всі дороги вели на Полтавщину. Навіть незважаючи на теперішню скруту з пальним та товарами.

Окрім усього, чим багата полтавська земля, було тут і дещо нове — оптова торгівля та укладання договорів з підприємствами, які демонстрували зразки своєї продукції.

Представляли на Сорочинському ярмарку свою газету і ми. Приз «Голосу України» головний редактор газети вручив переможцеві обласного конкурсу козацької пісні народному самодіяльному ансамблеві Єрківського сільського будинку культури Миргородського району. Як завжди, редакція висловлює свою щиру подяку спонсорам: голові правління облспоживспілки Володимиру В'юницькову, директору фірми «Спортек» Василю Кибальнику, голові ярмаркому Павлу Кандибі, голові колективного сільського підприємства імені Леніна Великобагачанського району Івану Шпирні, керівникові полтавського акціонерного підприємства «Смак» Григорію Грищенку.

На знімках: фрагменти Сорочинського ярмарку.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Увага!

КОНКУРС ПРОДОВЖЕНО

Асоціація дослідників голоду-геноциду 32—33рр. в Україні ще минулого року оголосила конкурс на проект пам'ятника жертвам нечуваного в історії злочину проти українського народу, вчиненого більшовицько-імперською системою. Проекти пам'ятника малі бути представлені до 1 травня 1993 року.

Однак у тих умовах конкурсу не було визначено конкретного місця встановлення пам'ятника, без чого, як відомо, професійно неможливо виконати проект. І от недавно це питання вирішено. Майбутній пам'ятник буде споруджено у древній частині Києва — Дитинці, що в районі Замкової гори, на пагорбах між вулицями Гончарною та Дехтярною. Місце закладки монумента також схвалено урядовим Оргкомітетом з відзначення сумної дати — 60-річчя голодомору в Україні.

У Дні Всенародної Скорботи й Пам'яті, що пройдуть 10 — 12 вересня нинішнього року, в храмі Святої Софії відбудеться молебень, а потім з Софійської площі кияни хресним ходом попрямують до місця зведення пам'ятника, де в урочистій обстановці буде закладено й освячено перший камінь.

Тож через запізнення з визначенням місця встановлення пам'ятника Асоціація змушена була продовжити конкурс до 1 жовтня цього року, щоб його учасники змогли доопрацювати проекти з урахуванням місця прив'язки. В умови конкурсу внесено чимало доповнень і уточнень.

Крім трьох премій — п'ять, три і дві тисячі американських доларів, спонсор проекту Мар'ян Коць (США) погодився надати ще чотири заохочувальні премії по 500 доларів кожна. В нових умовах конкурсу передбачено також низку й інших суттєвих доповнень.

Виставку конкурсних проектів буде організовано в приміщенні Спілки архітекторів України (Київ-1, вул. Бориса Грінченка,7). Наприкінці жовтня відбудеться громадське обговорення проектів і засідання журі для визначення переможців.

Детальніше про умови конкурсу можна довідатись, звернувшись за адресою: Київ-24, вул. Банківська 2, Спілка письменників України, Міщенку Олександру Володимировичу (тел.293-64-36), або ж в Оробченка Павла Андрійовича, який мешкає за адресою: Київ-32, вул.Милославська,23, кв.717, тел.263-90-45.

Дмитро КАЛЕНИК, заступник голови ради Асоціації, член урядового Оргкомітету з відзначення 60-річчя голодомору в Україні.

Виставки

«ПОЛІГРАФІЯ-93»

90 фірм із 13 країн, серед яких Австрія, Італія, Німеччина, Фінляндія, Угорщина, Швейцарія, а також Україна і Росія, представляють свою продукцію в експозиції міжнародної спеціалізованої виставки «Поліграфія-93», яку 30 серпня розгорнуто у павільйонах 9 та 3 Національного виставочного центру України. Зарубіжні партнери пропонують українським спеціалістам широкий вибір друкарських машин і обладнання, різноманітну техніку для виготовлення та переробки паперу і картону, системи передачі даних, фальцувальні, палітурні, зшивальні машини, розмножувальну техніку та інше обладнання.

Генеральний директор німецької фірми «Ост-Хандель Консалтинг МБХ» Манфред Вальбрель, яка є організатором виставки, на прес-конференції повідомив, що експозиція організована за участю Національного виставочного центру України і при сприянні Держкомвидаву. Вона працюватиме до 3 вересня. Мета виставки — посприяти Україні в оновленні її поліграфічного цеху.

(Укрінформ).

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Спорт

На аренах країни і світу

Футбол. Першість країни. Друга ліга. 4 тур. «Динамо» (Луганськ) — «Таврія» (Херсон) — 3:0, «Вагонобудівник» (Стаханов) — «Чорноморець-2» (Одеса) — 2:5, «Шахтар» (Павлоград) — «Титан» (Армянськ) — 1:0, «Металург» (Костянтинівка) — «Меліоратор» (Каховка) — 1:0, «Явір» (Краснопілля) — «Войковець» (Керч) — 3:0, «Нафтохімік» (Кременчук) — «Чайка» (Севастополь) — 3:1, «Рось» (Біла Церква) — «Азовець» (Маріуполь) — 3:0, «Борисфен» (Бориспіль) — «Дружба» (Бердянськ) — 3:0, «Дністер» (Заліщики) — «Галичина» (Дрогобич) — 0:2, «Зірка» (Кіровоград) — «Газовик» (Комарно) — 1:0.

Гандбол. Кубок кубків. Попередній турнір. Чоловіки. «Світлотехніка—Колос» (Бровари, Україна) — «Амірані» (Тбілісі, Грузія) — 28:19 і 28:24.

Сучасне п'ятиборство. У словацькому місті Банська-Бистриця завершився армійський чемпіонат світу. Командну перемогу здобули п'ятиборці Угорщини. Срібні медалі у команди України, бронзові — у Росії. В особистому заліку першим був Катона (Угорщина). Український спортсмен Тимошенко удостоєний бронзової відзнаки. Другим був Цигіпов з Росії.

Легка атлетика. На змагання в італійському місті Падуя 30-річна вчителька Ілліана Сальвадор (Італія) встановила світовий рекорд на дистанції три кілометри з ходьби — 11.48.24.

ДОМОВИТИСЬ ЛЕГШЕ, НІЖ ВИКОНАТИ

Після візиту до Києва урядової делегації Республіки Узбекистан на чолі з Президентом Ісламом Карімовим минув рік. Тоді, під час україно-узбецьких переговорів на найвищому рівні підписано декілька двосторонніх документів. Зокрема угоди між урядами про торгово-економічне співробітництво на 1993 рік і про встановлення дипломатичних відносин. Але найважливішим з них був Договір про основи міждержавних відносин, дружбу і співробітництво між Україною та Республікою Узбекистан. Як зазначали тоді спостерігачі, договори між двома державами, без сумніву, мали сприяти успішному україно-узбецькому співробітництву в багатьох галузях і сферах на благо двох народів.

Так, Узбекистан зацікавлений в імпорті сільгосппродукції з України і в допомозі щодо освоєння газових родовищ, а чорноморські порти розглядає як ворота на Захід.

У свою чергу, наша легка промисловість розраховує на узбецьку бавовну, а важка індустрія — на кольорові метали, та й природний газ народному господарству України не завадить.

Минув рік. Цікаво, чи сприяли підписані документи двосторонньому співробітництву, дуже важливому як для України, так і для Узбекистану в цей не легкий для всіх нас час?

— Підписано важливі документи, які заклали правові основи взаємодії. Але треба, щоб практично їх хтось реалізовував з однієї та другої сторони, — таку думку висловив завідувач відділу двосторонніх зв'язків з країнами СНД та Грузією МЗС України Юрій Чухаєнко. — Щодо зовнішньополітичних відносин між нашими державами, — зазначив він, — то вони тільки формуються. Узбекистан ще не відкрив посольство в Україні. З нашого боку Президент Л.Кравчук уже призначив посла. Це Володимир Сметанін. Тим часом перший секретар посольства вже перебуває в Ташкенті, клопочеться організаційними питаннями для відкриття дипломатичного представництва України. Сподіваємося, що і наші узбецькі колеги, якщо вони справді зацікавлені у співробітництві, прискорять відкриття свого посольства у Києві. На жаль, поки що ми не маємо відомостей, як швидко це буде зроблено.

КОНТАКТИ І КОНТРАКТИ

Втім, угоди, ухвалені минулого року, передбачали не тільки відкриття посольств. Також було домовлено активно розвивати економічне співробітництво і міжурядові консультації.

— Починаючи з листопада 92-го, куратором зв'язків з Україною від уряду Узбекистану став віце-прем'єр Анатолій Возненко. Він упродовж року часто приїжджав до Києва, — розповів завідувач відділу Кабінету міністрів України у зв'язках з СНД Костянтин Петров. — І наші робочі делегації, які очолювали віце-прем'єри І.Юхновський, Ю.Іоффе, В.Євтухов, відвідали Ташкент. Двосторонні консультації допомогли зберегти економічні зв'язки минулого року. На початку нинішнього року, в лютому, урядова делегація України, очолювана прем'єром Л.Кучмою, відвідала середньоазіатські республіки. Зокрема, в Ташкенті на урядовому та галузевому рівнях підписано 19 документів, які регламентують співпрацю між Україною та Узбекистаном у різних економічних сферах. Найважливіший з них — протокол реалізації угоди про постачання товаро-матеріальних цінностей. Загальна сума обумовлених поставок обчислюється в 171 мільйон доларів. Цей протокол передбачає розрахунки за середньосвітовими цінами. Зроблено це тому, що співвідношення українського карбованця і узбецького рубля постійно змінюється.

На тих же переговорах узбецька сторона висловила зацікавленість у допомозі з боку України в освоєнні родовищ газу та будівництва газопроводів. Остаточно деталі угоди будуть конкретизовані наступного місяця.

— А у серпні в Києві відбулися переговори, на яких схвалено угоду про міжбанківські розрахунки. Сподіваємось, що після цього наші відносини зрушать з точки замерзання, — зазначив Костянтин Петров.

Таким чином, переговори проходять успішно. А яка ситуація з поставками на сьогоднішній день?

За свідченнями працівників Кабінету міністрів України, від запланованих і погоджених обсягів взаємної торгівлі наші держави отримують мізер. Так, за перше півріччя до Узбекистану українськими партнерами не відправлено ані м'яса, ані молока, а цукру та іншої промислової продукції — десь близько 20 відсотків від домовленого. Узбецькі підприємства, можливо, через це також не дотримали слова. Тим часом промисловість України потерпає від браку бавовни, пряжі, ниток, кольорових металів.

— Головна причина — відсутність виконавчої дисципліни, — вважає Костянтин Петров. — Ось приклад: Узбекистан недоотримав цукру через поганий урожай цукрових буряків в Україні. В свою чергу, він продає призначену для нас бавовну в інші країни. За виручені гроші у посередників купує цукор. Без необхідної сировини залишаються підприємства України. Тому всі зусилля докладатимемо до забезпечення правового регулювання двосторонніх відносин.

— По суті, ми тільки починаємо встановлювати відносини як незалежні держави, — наголосив він.

Окрім цього, доводиться констатувати, що деякі статті Договору про основи міждержавних відносин, дружбу і співробітництво взагалі не реалізуються.

Як Україна, так і Узбекистан хоча й домовилися співпрацювати у розв'язанні екологічних проблем, залишилися при «своїх інтересах». Україна не бере участі в розробці проектів врятування Аральського моря, оскільки має великі витрати на ліквідацію наслідків аварії на ЧАЕС. Узбекистану, напевно, не до української радіації, коли тамтешня природа гине.

Не вирішуються питання міграції. В Узбекистані проживають багато татар, які бажають оселитися на історичній батьківщині — в Криму. Український уряд пропонував спільно фінансувати витрати, пов'язані з переїздом цих людей. Але в Ташкенті не поспішають розглядати це питання.

Як бачимо, при всьому взаєморозумінні на політичному рівні між Україною і Узбекистаном, декларование бажання розвивати взаємовигідне співробітництво, економічні відносини, на жаль, поки що «шкутильгають». І, напевно, не тільки з об'єктивних причин.

Ігор ЗАБІЛИК.

Гортаючи закордонну пресу

«Гуманітарна» допомога для Шеварднадзе

Військовослужбовці військ спеціального призначення США проводили в Грузії підготовку особистої охорони Е.Шеварднадзе, повідомив представник американської адміністрації, який побажав залишитися невідомим.

Таким чином, адміністрація США підтвердила інформацію про підготовку американськими спеціалістами охорони Е.Шеварднадзе, що з'явилася в газеті «Вашингтон таймс». Але в американську пресу просочилася інформація, що за особистою директивою Президента Б.Клінтона було проведено ще й секретну операцію. Дві групи грузинських військовиків пройшли навчання методів боротьби з терористами на повітряно-десантній базі у Форт-Брагге (штат Північна Кароліна).

Представник Пентагону відмовився коментувати ці повідомлення, але члени спеціальних комітетів з розвідки палати представників та сенату конгресу США підтвердили, що їх було повідомлено про таку операцію.

Погляд

КОЛИ ХЛІБИНА ДОРОЖЧА ЗА БІФШТЕКС

«Ми розріжемо американських рейнджерів на шматки, як біфштекс!», «Янки, геть додому!» — такі вигуки було чути минулої неділі на мітингу в сомалійській столиці. Провели його прибічники горезвісного генерала Айдида, на якого уже декілька місяців буквально полюють сили ООН, звинувачуючи його бойовиків у вбивствах оонівських солдатів та дестабілізації й так дуже тяжкого становища у цій африканській країні.

Погрози ці навряд чи залякають 400 «чорних беретів» з добірних диверсійних підрозділів американської армії, які наприкінці минулого тижня спеціально прибули до Могадішо. Командування операції ООН у Сомалі впевнене: з допомогою цих спеціально тренованих для ведення вуличних боїв та бойових дій уночі військовиків нарешті Айдида буде арештовано. Рейнджери даремно не гають часу. Уже минулого понеділка за підтримкою вертольотів «Кобра» вони прочесали район поблизу штаб-квартири Сомалійського національного альянсу, очолюваного Айдидом. Самого генерала схопити поки що не вдалося. Втім заарештовано десять підозрілих.

А як же справи з гуманітарною допомогою простим сомалійцям, заради якої і були надіслані підрозділи ООН до країни? За свідченням зарубіжних засобів масової інформації, постійні «розбірки» ООН—Айдид, м'яко кажучи, не сприяють розподілу харчів серед цивільного населення.

Ігор ГРУШКО.

На знімку ІТАР—ТАРС: сомалійська поліція намагається навести порядок на одному з пунктів харчування. Але зробити це, як бачите, нелегко.

Експрес-інформація

Двосторонні зв'язки міцнітимуть

Перспективи українознавства в Китаї і китаєзнавства в Україні, а також питання політичного, економічного, наукового, культурного співробітництва обговорюватимуться учасниками наукової конференції «Україна — Китай: шляхи до співробітництва». У роботі конференції, яка позавчора розпочалася в Києві, беруть участь понад сто відомих україністів і синологів. Крім політиків і вчених, у науковій нараді беруть участь і представники ділових кіл двох країн.

З вітальним словом до учасників конференції звернулись міністр культури України І. Дзюба і Надзвичайний і Повноважний Посол КНР в Україні Ч. Чжень.

На порядку денному — розширення співробітництва

Представники 22-х держав зустрілися в Алма-Аті для підготовки конференції, яка розглядатиме питання співпраці в Азії. У конференції братимуть участь Китай, Північна і Південна Корея, В'єтнам, Афганістан, середньоазіатські держави — колишні республіки СРСР, Ізраїль, Японія, Ліга арабських держав, Ісламська конференція і Росія.

Нові парламентські вибори неминучі

заявив перший віце-прем'єр Росії Шумейко. Виступаючи на прес-конференції в Санкт-Петербурзі, він зазначив, що теперішня Верховна Рада застаріла як політичний орган і конструктивна праця уряду з нею неможлива. На думку першого віце-прем'єра, Рада Федерації, яку створюють, має перетворитися з консультативного органу на одну з палат майбутнього парламенту.

Росія і Литва продовжать переговори

Хоча вчора останні російські військові частини залишили територію республіки, не вирішено ще багато питань щодо компенсації збитків Литві за перебування на її території військ СРСР. У спільній Російсько - Литовській заяві сказано про потребу підтримувати контакти між Литвою і Калінінградом. Також буде погоджено питання соціального забезпечення відставних військовиків, які залишаються жити в республіці.

Повернулися із заложниками

У Душанбе повернулася з Кабула таджицька делегація на чолі з главою парламенту республіки Є. Рахмоновим. Під час зустрічі з журналістами Голова Верховної Ради Таджикистану заявив, що з усіх питань, які обговорювалися на переговорах з Президентом Афганістану Б. Раббані, досягнуто позитивних рішень: Домовлено про створення тристоронньої комісії (за участю представників Афганістану, Таджикистану і управління Верховного комісара ООН), яка займатиметься поверненням таджицьких біженців з афганської території.

Разом з членами офіційної делегації до Душанбе прибули п'ять прикордонників, які були захоплені заложниками три тижні тому на таджико-афганському кордоні.

Міністри погодили дії

Підписано протокол про взаємодію міністерств внутрішніх справ Польщі та Словаччини. За підписаною угодою, іноземців, які нелегально перетнули польсько - словацький кордон, буде негайно вислано. Угода входить до серії договорів, що регулюють пересування нелегалів-іноземців у межах Східної Європи. Східноєвропейські держави посилюють прикордонний контроль після того, як Німеччина переглянула імміграційне законодавство — не надає притулку біженцям з країн колишнього соціалістичного табору.

За повідомленнями наших власних кореспондентів та зарубіжних інформагентств.

Ми повинні розуміти Росію і світ і дбати, щоб вони розуміли нас

Багатьом відома теза, що держава народжується один раз. Протягом наступних років і віків вона тільки багаторазово реконструюється, перебудовується, трансформується. І коли таке стається, змінюються її географічні обриси, форми правління, політичні і економічні уклади і системи, назва, але, як правило, знаходиться щось незмінне, вічне, непідвладне часу: дух народу, його культура, пам'ять про минуле, лет у майбутнє.

Нині Україна саме й переживає період становлення своєї нової державності. Якщо згадати, скільки таких спроб терпіло невдачу і спричиняло розчарування, то стає зрозумілою вся відповідальність сьогодення. Тому і перебуваємо ми у процесі активного пошуку оптимальних моделей розвитку нашого суспільства. Ситуація ускладнюється тим, що ми стали очевидцями і учасниками одночасно кількох епохальних явищ: краху світової соціалістичної системи, зруйнування СРСР, руху до ринкових відносин. Мільйони людей втратили орієнтацію, розгубилися. Та як же не розгубитись, коли ті закликають повернутися до соціалізму і Союзу, ті — взяти на озброєння західний досвід, є й такі, які пропонують свій шлях. А доки немає чіткої політичної лінії на рівні керівництва держави, коли самі капітани замість того, щоб пропонувати, якщо хочете, нав'язувати свій варіант розбудови держави, через референдуми чекають відповіді від народу, що ми будуємо, у простих людей розгубленість все активніше дрейфує в бік озлобленості, а підводні течії несуть український корабель на мілину. Що може направити український корабель до пристані добробуту і злагоди? Таке питання лунає дедалі частіше. Найбільш мудра відповідь, з моєї точки зору, на нього така: це нам під силу за умови побудови сильної, незалежної, демократичної держави з багатоукладними і рівноправними формами власності.

Тільки незалежна і сильна держава здатна створити людині гідні умови життя і захистити її.

Саме проти цієї ідеї і об'єднуються сили, які хоч уже й не здатні повернути процес проти течії, але ще достатньо сильні, щоб заважати і шкодити цьому процесу.

Саме на це була спрямована постанова Верховної Ради Російської Федерації «Про статус міста Севастополя». Минуло уже кілька місяців після прийняття цієї горезвісної постанови. Президент, уряд, Верховна Рада України, Рада безпеки ООН, багато політичних сил дали належну оцінку діям російських парламентаріїв. Можна було б про це вже і не писати, а відправити всі матеріали на полиці історії, якби ситуація в Україні і близькому зарубіжжі не була такою напруженою, а російські засоби масової інформації не продовжували б мусувати це питання, дезорієнтуючи світову громадськість.

Згадаймо, як було. Здавалось, уже ніщо не могло спровокувати нового вибуху політичних пристрастей в Україні. В червні—липні вдалося заспокоїти шахтарів, прийняти постанову про проведення референдуму, цілу низку інших документів. Парламент перейшов на щоденний режим роботи. Та ось, як грім серед ясного неба, — постанова Верховної Ради Росії.

По-різному оцінюють на Україні суть, причини та наслідки цього документа. Такий дуже небезпечний крок російських депутатів мав на меті як мінімум дві головні цілі.

З одного боку, це черговий пробний камінь у Крим для виявлення реакції України і світової громадськості щодо цього питання, спроба спровокувати неконтрольовані процеси на півострові, які загострять і так складну ситуацію, і на цій хвилі «зайняти ще деякі домінуючі висоти» навколо Севастополя, Чорноморського флоту. Як стверджує відомий вираз: «Добивайся неможливого — одержиш максимум».

З іншого боку, у тій складній для Росії ситуації, коли вона тимчасово затрималась на порозі об'єктивного і безумовного розвалу уже як федерації, треба було якось відволікати громадськість від власних внутрішніх проблем. Тому і було зіграно на ментальності росіян, на експлуатації російського патріотизму, замішаного на елементах шовінізму, і на цьому здобути якісь політичні дивіденди для парламенту, який втратив довіру росіян і, безумовно, «вмирає».

Отже, постанову прийнято, але чи здатна Росія на серйозні практичні

Точка зору

кроки в плані її реалізації? Скоріше всього, ні.

По-перше, не є секретом дуже жорстке протистояння між законодавчою і виконавчою владами взагалі і Верховною Радою та Президентом Росії зокрема. Як відомо, Президент і міністерство закордонних справ дали негативну оцінку діям Верховної Ради і заявили, що ця постанова не є обов'язковою до виконання.

По-друге, цей документ явився міною уповільненої дії дуже великої потужності під СНД. Хіба, скажімо, Казахстан не розуміє, про що йдеться? Наступна черга буде за ним, з тією лише різницею, що там йтиме мова про величезні регіони, цілі області.

По-третє. Відомо, що Росія форсує прийняття нової Конституції, а багато суб'єктів федерації, зокрема Татарстан, Башкортостан, Чечня та інші, не погоджуються на федеративний договір, стежать не так за словами Москви, як за її діями. Єльцин розуміє, що Україна не Естонія, і рішучі кроки в цьому напрямку лише нашкодять йому і його справі. Тому ніяк не вкладається в голові, як міг піти парламент так далеко шляхом протиправності, беззаконня і ворожнечі щодо України? Як можна було таке складне питання розглядати на сесії лише 10 хвилин, начебто мова йшла про відведення кількох гектарів орної землі під піщаний кар'єр у якійсь області Росії.

Як можна було «одним розчерком пера» одночасно порушити два найважливіших постулати міжнародного права, фундамент Хельсінкської угоди (принцип територіальної цілісності держав та непорушність кордонів), яку підписали Росія та Україна уже як незалежні держави? Як можна миттєво зневажити два договори, підписані Україною і Росією, де визнаються існуючі кордони? Нарешті, як можна не розуміти, що Україну у нинішніх кордонах визнав світ і що вона захищатиме ці кордони, як це належить кожній державі? Справді, це не що інше, як агонія вмираючого парламенту.

Проте всі поставлені питання можна віднести до категорії риторичних, тому що все виглядає набагато зрозуміліше, якщо дивитись на процеси, які відбуваються у Росії, комплексно.

Росія відстоює і завжди буде відстоювати свої інтереси, де б вони не знаходились. У Таджикистані, Абхазії, Придністров'ї, Нарві чи в Криму. Це позиція дуже впливових політичних сил і їхніх лідерів. Тому ми не маємо права недооцінювати існування наведеної постанови. Робити ставку на те, що Верховна Рада РФ це ще не Росія, що в цьому спектаклі не брали участь депутати-демократи, що з'їзд відмінить це рішення, а виконавча влада буде його блокувати, ми не повинні. Названі аргументи потрібні лише для рівноваги, але шкідливі для активної протидії.

Це домагання не виникло спонтанно. З'їзд народних депутатів Росії якраз і доручив Верховній Раді підготувати і розглянути це питання. Більше того, саме на з'їзді неодноразово виникав інтерес не тільки до статусу Севастополя, а й до статусу Криму. А хіба ми не чули, як Єльцин неодноразово підкреслював, що Чорноморський флот є і завжди буде російський?

Боляче за великий, багатостраждальний російський народ з складною історією, віковими традиціями, народ, який подарував світу Пушкіна, Чайковського, Сахарова, а тепер дозволяє жириновським, пудовкіним, бабуріним штовхати себе в окопи. Кого звинувачувати в тому, що Росія останнім часом почала швидко втрачати довіру найближчих сусідів? Не секрет, що думка пересічного таджика, азербайджанця, естонця, грузина, молдованина щодо офіційної Росії дрейфує від поняття «товариш» до поняття «недруг».

Хоч би як оцінювали постанову щодо Севастополя у Москві, далекому і близькому зарубіжжі, незаперечним є одне — вона існує, і найближчим часом скасовувати її ніхто не збирається. Ілюстрацією до цього можуть бути слова адмірала Єгорова, сказані на засіданні Верховної Ради РФ: «Спасибо за поддержку Севастополя. Но это пока только решение. Его еще предстоит отстоять и добиться реализации. Впереди очень нелегкая работа».

А коли так, то з урахуванням цього факту повинна діяти і «політична кухня України». Персональну відповідальність за розробку і реалізацію заходів щодо локалізації наслідків цієї постанови має взяти на себе Президент. Важко прогнозувати конкретику цих дій у найближчий період, але про деякі можна говорити, бо вони проглядаються.

Ця постанова спровокувала невпевненість депутатського корпусу відносно вірності уже напрацьованої чіткої позиції на безумовну ратифікацію Договору «СТАРТ-1». Значно збільшилась кількість депутатів, які займають крайню праву позицію і вважають, що сьогодні не існує ніякого іншого гаранта безпеки України, її територіальної цілісності, крім ядерної зброї. Тому треба негайно створити власні коди запуску і перенацілення ракет, в тому числі і крилатих. Як повідомляють російські джерела, таке завдання може бути вирішене фахівцями України за п'ять-шість місяців.

Що стосується Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, то тепер серед депутатів, урядовців, фахівців знайдуться хіба що одиниці, які підтримають його в існуючому варіанті.

Як відомо, Україна заклала до власних стратегічних документів триєдину формулу свого військово-політичного майбутнього: без'ядерність, позаблоковість, нейтральність. За тих обставин, коли в Україні майже не залишилось (за винятком Білорусі) держав-сусідів, де були б відсутні впливові політичні сили, які мають територіальні претензії до неї, дії Росії провокують Україну до перегляду цієї формули. Тут є два можливі основні варіанти реконструкції: або ми обираємо більш жорстку позицію стосовно ракетно-ядерного майбутнього і залишаємось нейтральні і позаблокові, або, поступово ліквідуючи ядерну зброю, активно ведемо пошук надійного військово-політичного об'єднання і в такий спосіб перекреслюємо у цій формулі позаблоковість і нейтральність. Більш перспективне для нас останнє.

Зрозуміло, що існування цього документа буде постійно живити позицію політичних сил, які однозначно стоять за вихід України із СНД, негайне виведення російських військових із Криму, укріплення російсько-українського кордону, обмеження російсько-українських зв'язків і таке інше.

Сьогодні Україні важко, як ніколи. Але, незважаючи на це, ми мусимо чітко і однозначно показати світові нашу тверду позицію відносно будь-яких зазіхань на нашу державність, територіальну цілісність, а з іншого боку, маємо бути мудрими — терпляче творити, творити і творити місток взаєморозуміння і злагоди між Україною і Росією. Ми повинні розуміти Росію, як і ввесь світ, і водночас постійно дбати, щоб світ, і Росія зокрема, розуміли нас.

Микола БАЛАНДЮК,
народний депутат України.

Життя Рад

«Історична карта столиці має бути відтворена», —

вважає депутат Київради, відповідальний секретар постійної Комісії з питань культури та охорони історичного середовища Костянтин Матвієнко.

— Що на ваш погляд змінилося у роботі Київради після проголошення Україною незалежності?

— Органи самоврядування як займалися вирішенням питань, що належать до їхньої компетенції, так і займаються. Можна говорити лише про певну зміну наголосів. Причому, коли говорити про 1991 рік, то тут був дуже цікавий політичний про[illegible] фактично ті люди, які обстоюва[illegible] необхідність перебування України в Союзі, після путчу і особливо — після 1 грудня 1991 року почали діяти у прямо протилежному напрямку, тобто обстоювати незалежність нашої держави...

— Що протягом останніх двох років зробила ваша комісія?

— Такого бюджету, який отримувала культура міста протягом останніх років, вона ще ніколи досі не мала. Я вже не кажу про використання позабюджетних коштів. Себе хвалити якось ніяково, але нам вда[illegible] не тільки не закрити жодного му[illegible] попри фінансову кризу тримати театри, але й розширити мережу установ культури. Закінчено ремонт Театру юного глядача, вирішено створити у палаці «Славутич» центр мистецтв... Звичайно, далеко не все ще в ідеальному стані: тривожить паркове господарство столиці. Навіть [illegible] Центральному парку, за 200 мет[illegible] від Маріїнського палацу можна таке знайти, що просто страшно. А позаяк у цьому питанні в нас із держадміністрацією є повне розуміння, я навіть дозволю собі пообіцяти, що становище поліпшиться. І ще про негаразди. Дуже непокоїть ситуація з кіновідеопрокатом. Тут є й об'єктивні причини — квитки подорожчали, і є відео. З іншого боку, комерційним структурам потрібні приміщення, а кінотеатри, особливо в центрі Києва, — ласий шматочок. Подивіться лише, на що перетворився кінотеатр «[illegible]ів»!

— Київрада, даруйте, зажила [illegible]сить скандальної слави — надто вже часто депутати не могли досягти консенсусу, щоб прийняти конструктивне рішення...

— Тут є об'єктивна причина — адже за законом Паркінсона триста чоловік у принципі неспроможні виробити оптимального рішення. У Київраді зараз 288 депутатів. І ще. Київрада — це справді собака на сіні: з одного боку, вона має значні повноваження, комунальне майно, землю, фінанси. З іншого боку, вона нічим з переліченого оперативно не керує. Потрібно було б делегувати повноваження виконавчій структурі, але тут у депутатів є певні і політичні, і особисті якісь застереження. Я особисто прихильник муніципальної системи управління.

— Інколи доводиться чути — мовляв, у Київраді немає іншого клопоту — тільки перейменовувати вулиці та площі, ніби більше нікуди витрачати гроші...

— По-перше, не такі це вже й грубі гроші. По-друге, у нас зараз наближається зміна паспортів, і все одно буде проводитись перепрописка. Найбільше коштів витрачається саме на неї, і, зрозуміло, цей процес не зовсім зручний для киян. Та нашому місту понад півтори тисячі років, і не повернути тих історичних назв, що існували протягом багатьох століть, було б, на мій погляд, неправильно. І тому ця політика продовжуватиметься. Ми стоятимемо на тому, що історична карта Києва має бути відтворена.

Розмову вела
Катерина ВОРОНЕНКО.

РАЗ СХОДИНКА, ДВА СХОДИНКА

Тему нашої розмови з Олександром Тимошенком, віце-президентом корпорації «Київміськбуд», а донедавна президентом асоціації «Деревконструкція», можна викласти коротко. У 1992 році підприємства асоціації перевершили рівень виробництва минулого року на 35 процентів, з них 5 припадало на основну продукцію, а 30 — на щойно освоєні вироби народного споживання.

«Деревконструкція» забезпечує столярними виробами будівельні організації корпорації «Київміськбуд», тобто практично всі будови Києва.

Зруйнування господарських зв'язків, неплатежі, зриви поставок, суворі до виробника закони, невизначеність у політиці й економіці — усе це досаджало «Деревконструкції» так само, як і іншим. Але столяри й мебльовики, залишивши докори на потім, вирішили, що нестабільність можна замінити стабілізацією, хаос — порядком, спад виробництва — його зростанням, а злидні — достатком. Задумане втілилось у тисячі рам, дверей і комплектів меблів.

Однак сам Олександр Євстафійович до успіху асоціації ставиться стримано. Та все ж детально, а часом і не приховуючи гордощів, розповідав, як раціонально діяти за, здавалося б, безвихідних ситуацій.

КРАЙ ЛУКОМОР'Я ЛІС ЗЕЛЕНИЙ

Важко спиляти сосну, особливо, якщо вона біля лукомор'я. Ти на Оболоні в Києві, а лукомор'я раптом опинилося немовби у тридесятому царстві. Але там теж свої проблеми.

У Комі велика потреба в будівництві, та не вистачає потужностей і матеріалів, тому в «Київміськбуді» створили будівельний поїзд, поставляють у Комі залізобетонні конструкції й ведуть будівництво, а на зароблені гроші купують ліс. Для оперативної поставки лісу створили фірму «Тайга».

ЯКЩО ПОДИВИТИСЯ НА ЦІНУ З ВІКНА

З початку року за кубометр будівельного лісу ми сплатили від 12 до 18 тисяч карбованців. Подорожчання сировини, природно, тягне за собою підвищення ціни на кінцевий виріб. Та тут залежність не така пряма, як здається на перший погляд. Наприклад, матеріаломісткість вікна значно нижча від матеріаломісткості дверей. Нібито й вигідно виготовляти вікна. Але на двері йде і низькосортна деревина, а не тільки добірна, спеціально висушена. Для виготовлення вікна потрібне складніше обладнання і кваліфікованіші робітники, більші енергозатрати. До того ж, ми в основному працюємо на держзамовлення і не вільні у виборі асортименту і встановленні ціни. До речі, частка сировини в загальній собівартості виробу приблизно однакова, але дорожчають електроенергія, транспорт, росте зарплата.

Надійніший для нас інший шлях — знижувати загальну собівартість продукції, скорочувати затрати на всіх ланках технологічного ланцюжка.

ГОЛОВНЕ ПРАЦЮВАТИ, А ПРИБУТОК ТЕБЕ ЗНАЙДЕ

У 1992 році, коли Росія скоротила квоти, ми залишились без сировини і перші три місяці завантажували потужності на 60 відсотків. Це були погані часи. Затим через комерційні структури відлагодили поставки й до кінця 1992 р. отримали з Росії 102 тис. куб. м лісу проти 88 тисяч куб. м у 1991 році. У січні й лютому 1993 р. я прийняв рішення купувати ліс в будь-яку ціну — яку б не просив постачальник. Розрахунок тут простий: доки реалізується договір і почнуться поставки, те, що здавалося дороге, стає дешеве. Та головне — ми не допускаємо зупинок виробництва і навіть збільшуємо його обсяг. У кінцевому підсумку маємо вигоду. А найголовніше — забезпечуємо роботою ДОКи, а будови — столярними виробами.

ЯКЩО ЗАМОВНИК НЕ МАЄ КОШТІВ, ЗАПЛАТІТЬ СОБІ САМІ

За минулий рік будівельники залишились нам винні більш як 200 млн. крб., і жодна організація не зробила попередньої доплати. Ми зосталися без грошей. Що робити? Плакати, лаятись, позиватись?

Ми вчинили інакше: взяли кредити й самі оплатили продукцію ДОКів. Розплатившись за замовника, ми на перший погляд спритно вийшли із становища, нічого не втративши. Не втратили на цьому і будівельники. Та це не означає, що ніхто не втратив. І мені хотілось б, коли вже прийшлось до слова, показати, як дорого коштує держскарбниці байдуже ставлення до справи.

Ми взяли 400 млн. крб. кредиту на три місяці під проценти. В результаті будівництво дорожчає приблизно на 80 млн. крб. Цю суму будівельники повернуть асоціації, а замовник — місто — змушений буде заплатити вже удвічі більше. Так працює механізм «накруток». І, звичайно, до вимушених кредитів удається не тільки «Деревконструкція». У підсумку, за моїми підрахунками, будівництво дорожчає майже на третину. Це означає, що замість двох будинків при таких саме затратах можна збудувати три. Ми беремо кредити під комерційний процент, а місто може їх брати на соціальне будівництво під значно нижчий процент. Попередньо оплачуючи, місто могло б зберегти значні кошти і хоча б частково стримувати інфляцію.

БЕЗПЛАТНІ КВАРТИРИ — ЦЕ НЕСПРАВЕДЛИВО!

Проведена в асоціації робота з оптимізації господарської діяльності дала змогу не тільки підняти виробництво, а й по-новому підійти до розв'язання соціальних питань.

Раніше квартирна черга забезпечувалася з нашої частки — отих 10 процентів, що їх віддавали будівельникам. Сьогодні цю частку урізали більш як наполовину. Прикро, звичайно, хоча загалом справедливо. Адже ми за роботу отримуємо гроші. Довелося шукати вихід і тут. Нині ми будуємо 117-квартирний будинок за рахунок своїх прибутків, з усіма підприємствами на паях. Та виділених грошей у зв'язку з подорожчанням будівництва не вистачає. І чи справедливо весь прибуток вкласти в будівництво будинку, де квартири отримає сто чоловік?

Тут очевидне зіткнення протилежних інтересів: ті хочуть отримати житло безплатно, а ті не хочуть працювати заради реалізації цієї ідеї. Для адміністрації також важить те, що людина може отримати за рахунок підприємства житло, а потім піти, коли захоче. У результаті хтось отримає за одну й ту ж працю значно більше від когось іншого. Квартира сьогодні коштує мільйони! Де ж вихід?

ЯКЩО ГРОШЕЙ МАЛО, ПЛАТІТЬ СОРОК РАЗІВ ПО РАЗУ

На раді директорів вирішили: добудовувати будинок з залученням коштів самих квартироотримувачів. Після ретельних підрахунків вийшло, що кожний майбутній квартировласник повинен щомісяця вносити, за цінами на січень 1993 року, по 100.000 карбованців протягом півтора року. Звідки пайовикові брати кошти? Той, хто будує собі житло, має право звернутися по довгостроковий (30 років) безпроцентний кредит. При цьому ледар не має шансів одержати кредит, бо заробляє він небагато. Крім того, кожний може розплатитися приватизаційним чеком (ваучером).

Цікаво, що побоювання щодо платоспроможності майбутніх квартировласників виявилися дещо перебільшеними: заяв було подано у сім разів більше, ніж вимагалось. Довелося робити відбір за стажем роботи, за номером у черзі на квартобліку й родинним станом. Майбутні квартировласники робитимуть внески в міру потреб будівництва, тому їхні внески не встигне «злизати» інфляція. Багато хто бере участь у будівництві власною працею, що звісно, зараховується.

ВЛАСНЕ БУДІВНИЦТВО — КАТЕГОРІЯ МОРАЛЬНА!

Зверніть увагу, яка різниця між під'їздами кооперативного будинку, де люди здебільшого знають одне одного за спільною роботою, і того, де люди раніше були незнайомі й отримали квартири безплатно. У першому і лампочки, і шибки на місці, в другому — все поламане, обідране, а мешканці без упину скаргами беруть в облогу різні інстанції, звинувачуючи суверенну державу в тому, що вона несправно підмітає за їхніми кішками і не встигає лагодити двері й вікна після їхніх пустотливих діток.

Тож власне будівництво — категорія моральна, бо людям, котрі працюють разом, звично не тільки спільно розв'язувати питання, а й відповідати одне перед одним.

З ГРІШМИ ДОБРЕ, А З ХЛІБОМ НАДІЙНІШЕ

Наче нам клопоту мало було, що ми зайнялися ще й сільським господарством. Навіщо?

Не треба бути пророком, щоб передбачити: чехарда в політиці, безгосподарність і правова сваволя обернуться тим, що забезпечити харчуванням буде складно. Тому спершу ми створили при всіх наших комбінатах магазини, котрі працюють як пункти виїзної торгівлі від універсамів. Робітники економлять перш за все час. Та й асортимент у нас трохи кращий. Тільки ми не могли там впливати на ціни. Тоді прикинули: якщо брати участь у виробництві сільгосппродуктів, то їх можна здешевити і продавати свіжішими. До того ж, вкладення у сільське господарство не оподатковуються. Після нашої підтримки радгосп, з яким ми співробітничаємо, зміцнів. Нині ми беремо участь у створенні фермерських господарств. Робітники одержали ділянки під колективні городи, а декотрі — під забудову. Тепер можемо запропонувати своїм робітникам і м'ясо, і молоко, і картоплю.

ЗАКОНИ БЕЗ КОМ

Важко нині багатьом. У такий вже час живемо. Та найбільше допікає те, що багато впливових у державі сил, створюється таке враження, вбачають своє призначення у тому, щоб ще більше зіпсувати життя виробничникам, тримати їх у чорному тілі. Закони, стосовні підприємства, служать швидше чиновникам, а не регулюванню виробничо-господарської діяльності. Тепер я повинен виправдовуватися за свій успіх перед чиновником, шапкувати перед ним, аби він поставив кому в законі так, щоб вийшло «помилувати», а не «стратити». Зокрема, Міністерство праці причесало всіх під один гребінець, нав'язавши свою систему тарифних ставок. Але ж наші люди працюють не «взагалі», вони виробляють багато необхідної продукції, їм уже знайома радість вільної й успішної праці, то чому вони повинні отримувати «як усі»?

Кому треба знову заганяти людей у великий колгосп, де всі працюють про людське око й отримують за це однакові «трудопалички»?

Укотре вже повертаємось на круги своя, хоч давно кожному відома їх хибність, бо нічого, крім безнадійності, тут нема. А успішну працю завжди супроводжують зацікавленість, відповідальність і оплата залежно від результатів.

Записав
Микола ДИВАК.

Наука

ДЛЯ ЗАДОВОЛЕННЯ ОСВІТНІХ ПОТРЕБ УКРАЇНИ

Кабінет міністрів України затвердив Положення про середній загальноосвітній навчально-виховний заклад.

У документі зазначається, що середній загальноосвітній навчально-виховний заклад покликаний задовольняти потреби громадян, суспільства і держави у загальній середній освіті.

Його головними завданнями є виховання морально і фізично здорового покоління; створення умов для здобуття загальної середньої освіти на рівні державних стандартів; розвиток природних позитивних нахилів, здібностей і обдарованості, творчого мислення, потреби і вміння самовдосконалюватися; формування громадянської позиції, власної гідності, готовності до трудової діяльності, відповідальності за свої дії.

Діяльність середнього загальноосвітнього навчально-виховного закладу будується на принципах гуманізму, демократизму, незалежності від політичних, громадських і релігійних об'єднань, взаємозв'язку розумового, морального, фізичного і естетичного виховання, диференціації змісту і форм освіти, науковості, розвиваючого характеру навчання.

Положенням передбачено, що для задоволення освітніх потреб країни, розвитку в учнів позитивних природних нахилів і здібностей, забезпечення їх соціальної реабілітації та захисту можуть створюватися різні типи навчально-виховних закладів.

Середній загальноосвітній навчально-виховний заклад відповідно до чинного законодавства створюється і утримується засновником, яким може бути державна, кооперативна, громадська організація, підприємство, установа, фізична особа. Мова навчання в середньому загальноосвітньому навчально-виховному закладі визначається відповідно до вимог Закону України про мови.

Засновник або уповноважений ним орган, говориться в документі, здійснює фінансування середнього загальноосвітнього навчально-виховного закладу, його матеріально-технічне забезпечення, надає необхідні будівлі, інженерні комунікації, обладнання, організовує будівництво і ремонт приміщень, їх господарське обслуговування, харчування учнів.

Медичне обслуговування учнів забезпечується місцевими органами державної виконавчої влади і здійснюється відповідними закладами МОЗ, відомчими медичними закладами.

Рішенням уряду визначено, що основним видом навчально-виховних закладів, що здійснюють загальноосвітню підготовку на рівні державних стандартів, є середня загальноосвітня школа трьох ступенів: перший — початкова, другий — основна, третій — старша школа, які відповідно забезпечують початкову, неповну середню і повну загальну середню освіту.

Школи всіх трьох ступенів залежно від місцевих умов можуть функціонувати разом або самостійно — початкова, основна, старша.

Для розвитку природної обдарованості дітей створюються спеціалізовані школи і профільні класи, гімназії та ліцеї.

Прес-служба Кабінету міністрів України — Укрінформ.

ВОГНЕМ І МОЛОТОМ

Так у Львові боролися проти націоналізму

Сліпі багети

Кілька років тому до міністра культури України звернувся львів'янин І.Гречко і розповів про давнє знищення мистецьких творів з колекції Львівського музею українського мистецтва. Для дослідження справи було створено комісію управління культури Львівського облвиконкому. Комісія з'ясувала, що все почалося наприкінці 1949 року. Саме тоді на посаду заступника директора Львівського музею українського мистецтва призначили художника В.Любчика. З його ініціативи в музеї створили спецфонд експонатів, які йому видалися ідеологічно шкідливими. «Спецфонд, — доповідав Любчик у міськком партії, — складається з усякого роду націоналістичних творів (портретів січових стрільців, діячів уніатської церкви, невисокоякісних портретів австрійського двору), із творів художників, що втекли з гітлерівцями, художників, засуджених як буржуазні націоналісти, а також великої кількості формалістичних творів».

Директор музею І.Свенцицький проти виділення спецфонду, який зберігався б окремою групою в музеї, не заперечував. Тому ці твори було зосереджено в окремому приміщенні музею.

З Києва за дорученням заступника керівника Комітету в справах мистецтв УРСР О.Кнюха був відряджений директор Київського музею російського мистецтва С.Раєвський, який у присутності працівників міськкому партії Стешенка та Панченка оглянув спецфонд. Як показали подальші події, долю «спецфонду» вже тоді було вирішено.

Наказ Комітету у справах мистецтв під № 375 від 7 травня 1952 року зобов'язував директора музею до 25 травня відправити виділений фонд на адресу Дирекції художніх виставок України — її коштом. 20 травня завідуючий відділом музею Я.Нановський склав остаточний список експонатів. У ньому були такі розділи: живописні портрети діячів уніатської церкви, політичних і військових діячів, жанровий, релігійний та інший живопис, скульптура, фотографії, графіка, нагрудні знаки, банкноти — усього 2155 експонатів.

Проте експонати спецфонду не потрапили до Києва. Скориставшися з відсутності директора музею, їх двома вантажними машинами за три «ходки» перевезли до Львівської бібліотеки АН УРСР. До дирекції бібліотеки прибув секретар обкому партії К.Литвин (згодом міністр культури УРСР) і повідомив, що приміщення спецфонду бібліотеки «буде використане для знищення націоналістичних антирадянських експонатів». Для цього було звільнено дві кімнати з грубою.

Живопис і графіку палили, скульптуру, що стояла в коридорі, били молотом. Знищенням художніх цінностей займалися працівники обкому партії Н.Пенькович та В.Єфременко, заступник начальника Львівського облліту В.Сіренко і цензор Забрамний з участю завідувача фондами Бібліотеки АН УРСР О.Куща. Залишки розбитих скульптурних творів були вивезені завгоспом бібліотеки С.Макаровим.

5 серпня Сіренко і Кущ склали акт про знищення всіх експонатів, переданих музеєм.

У музеї українського мистецтва про знищення творів не знали.

Дещо раніше до спецфонду Бібліотеки АН УРСР було відправлено 4,5 тисячі книжок.

Питання про долю вилучених з музею творів було порушено цілком випадково. В бібліотеці почалися пошуки. Виявили 97 експонатів, у тому числі 40 портретів членів петлюрівського уряду та військовиків, виконаних художником Ю.Могалевським. Згодом Кущ пояснював, що цю частину експонатів за вказівкою Литвина не спалили.

У цей же час до прокуратури Львова звертається комуніст П.Малий, вимагаючи розслідування справи. Директор бібліотеки А.Одуха, ознайомившись з актами про знищення колекції, що надійшла до бібліотеки, і дізнавшись, що частина цих творів усе ж таки вціліла, звернувся з листом від 7 січня 1957 року на ім'я першого секретаря Львівського обкому партії М.Лазуренка. Справою зацікавилася прокуратура. Одуха звільняє Куща з роботи як такого, що «заподіяв тяжкої шкоди скарбниці фонду культурних цінностей і мистецьких надбань українського народу».

Проте незабаром з Президії АН УРСР надійшла постанова, підписана віце-президентом О.Щербаком, згідно з якою наказ директора бібліотеки про звільнення Куща скасовано. Мало того, Куща поновлено на посаді заступника і призначено в.о. директора бібліотеки на час хвороби Одухи. Підставою для постанови була телеграма секретаря міськкому КП України Коваля та згода Львівського відділу суспільних наук АН УРСР.

Тим часом частину творів з музею українського мистецтва знайшли в заступника директора з наукової частини музею Любчика. Серед них виявилися й експонати, зазначені в списку переданих до спецфонду бібліотеки, а також близько двохсот книжок з музейної бібліотеки, в тому числі, як було сказано, антирадянського змісту. Знайдене повернули до музею.

Любчику суд виніс вирок: десять років виправних таборів з позбавленням прав і конфіскацією майна. Однак вирок щодо Любчика не набрав чинності.

Отже, знищення у Львові більшої частини зібрання колишнього національного музею — приклад вандалізму, породженого епохою сталінських репресій. Культура — дух народу, а дух інквізитори завжди вважали єрессю.

Дехто намагався протистояти самоправству. Серед них — на відміну від колег — директор музею професор І.Свенцицький, на здоров'ї якого тяжко позначилася справа зі «спецфондом». Він помер у 1956 році. Від участі у спаленні художніх творів відмовився начальник облліту Симутін.

Про все це йдеться у довідці комісії управління культури Львівського облвиконкому.

Національна комісія з питань повернення в Укра[illegible] культурних цінностей при [illegible]бінеті міністрів України у своїй нещодавній заяві підкреслює, що серед знищених пам'яток мистецтва були твори О.Архипенка, С.Кульчицької, В.Хмелюка, О.Грищенка, В.Перебийноса, Р.Туріна, О.Куриласа, О.Новаківського, А.Манастирського, С.Литвиненка, І.Труша, М.Бойчука, Я.Музики та багатьох інших.

Комісія вважає вчинки професора І.Свенцицького, а також жителів Львова І.Гр[illegible], П.Малого, А.Одухи мужн[illegible] патріотичними.

Від себе додамо, що чорна слава Герострата звабила багато керівного народу. Що ж, яка епоха — такі й «герої».

Борис ЛЮБ'ЯЗЬ.

Освіта

Осіння ластівка — прелюдія весни

1 вересня в Сімферополі розчинив свої двері перший український ліцей.

У дореволюційні часи на Кримському півострові були й українські навчальні заклади. В 20 — 30-ті роки кількість їх зменшилася, але діти ще мали можливість студіювати рідну мову, історію, культуру. В 50 — 60-х роках наймужніші й найодержиміші спробували відновити українське шкільництво, але бажаного результату не досягли. Сьогодні ж на сонячному півострові, де мешкає щонайменше 700 тисяч українців, немає жодної української школи.

Ліцей, який 1 вересня розчиняє свої двері в Сімферополі, — лише перша осіння ластівка. Він створений на базі середньої школи № 21. Поки що тут працюватимуть два перших і один восьмий класи. Поки що... Бо бажаючих навчатися в українських школах, ліцеях, гімназіях достатньо.

Першого вересня перший шкільний дзвоник покличе в нові класи майбутніх ліцеїстів. Їх вийдуть зустріти директор Лариса Барзут, учителька Жоржетта Штефанеску, разом з іншими своїми колегами-ентузіастами, котрі взялися за дуже важливу справу. Їх цілком підтримують Всекримське товариство «Просвіта», інші українські організації півострова. На жаль, не вистачає коштів. Лишається сподіватися на меценатів, Кримська ж адміністрація стоїть осторонь проблеми.

— Допомогти ліцеєві обіцяють керівники господарств, підприємці, — сказав у розмові з нашим кореспондентом заступник голови регіонального товариства «Просвіта» Павло Власенко. — За це, безперечно, ми вдячні. Але я переконаний: українським навчальним закладам у Криму потрібна авторитетна державна підтримка.

Можливо, голос наших кримських братів державні мужі почують і сприймуть дещо милосердніше, ніж голос донецького вчительства три роки тому.

Отож, у добрий і благословенний час!

Олександр ПІЛАТ.

Сімферополь.

Колаж Михайла САЧКА.

Теніс

У Нью-Йорку, Харкові та Києві

Цими днями в американській столиці проходить останній — четвертий за ліком турнір із щорічної серії змагань зірок професіонального тенісу, які входять до «Великого шолому», відкритий чемпіонат США. У ньому стартували й представники України — кияни Наталка та Андрій Медведєви, Олена Брюховець з Одеси, Дмитро Поляков з Харкова.

А національний чемпіонат України тільки-но завершився в Харкові. У жінок донечанка Наталя Немчинова у фінальному поєдинку взяла гору над киянкою Тетяною Циганій — 7:6, 7:6. У чоловіків фінал був, так би мовити, домашній: представник Нової Каховки Андрій Шашков переміг земляка Максима Дубова — 6:0, 6:2.

Як бачимо, попри всілякі труднощі, теніс у нашій країні не втрачає популярності. Ми вже не раз писали, що, зокрема, в ЦСК «Гарт» дуже серйозно ставляться до розвитку цього виду спорту, створюють матеріальну базу, знаходять спонсорів, проводять чимало змагань і дорослих, і дитячих. Одне слово, дбають про резерв, перспективу. І велика заслуга в цьому майстра спорту міжнародного класу Юрія Роменського та його однодумців.

Українські прихильники тенісу вже невдовзі матимуть нагоду спостерігати за грою професіоналів. У Києві на кортах тенісного клубу «АКВА-ДИНАМО» з 3 по 10 жовтня пройде жіночий турнір INKO KIEV LADIES OPEN BY AKVA. Його призовий фонд 10000 доларів. Це перші в історії незалежної України подібні змагання.

Створено дирекцію турніру, яку очолив **Сергій Коноваленко.** Він поділився з нами інформацією:

— В основному турнірі виступатимуть 32 учасниці і 16 пар, які визначить Європейська тенісна Асоціація (ЄТА) за рейтингом. До речі, запрошення взяти участь ми надіслали до федерацій усіх європейських країн, а ще й до Ізраїлю та США.

Минулого року під егідою ЄТА відбулося 57 турнірів у 22 країнах з призовим фондом 10 тисяч доларів. Отож, Україна стане 23 де[illegible]жавою, яка проводить турніри та[illegible] рангу.

Працює й оргкомітет INKO KIEV LADIES OPEN BY AKVA. Його очолює голова Комісії Верховної Ради України у справах молоді Анатолій Матвієнко. Головний суддя змагання — арбітр міжнародної категорії Євген Колганов (Київ).

... Кілька днів тому заступник голови оргкомітету, віце-президент Федерації тенісу України, генеральний директор корпорації «Іфоспорт» Володимир Лашкул зустрівся на корті із заступником директора турніру, представником фірми «Тай» Сергієм Андрусиком. Був і призовий фонд — 300 доларів, який встановила фірма «Фуджіспорт» (директор Володимир Клименко). Переміг Лашкул — 1:6, 6:4, 6:3. Учасники цього рекламного матчу одностайно вирішили передати ті 300 доларів на потреби національної чоловічої збірної для її заявки на участь у розиграші Кубка Європи. Погодьтеся, дуже схвальне благодійництво. Сподіватимемося, що цей приклад наслідуватимуть й інші бізнесмени — прихильники тенісу: пропагуватимуть його, самі гратимуть і підтримуватимуть матеріально.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

ГОЛОС УКРАЇНИ

ЗАСНОВНИК — ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Газета виходить з 1 січня 1991 року

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.

Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (в.о.заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), І. ГРУШКО, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, Б. СИДОРЕНКО (заст. головного редактора), А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

♦ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
♦ Рукописів не повертаємо.
♦ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.

♦ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
♦ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Загальний тираж 812761.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311117.

1, 3, 4, 5, 6 і 8 сторінки набрано і зверстано в комп'ютерному центрі «Голосу України».